

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

בס"ד, ח' תשרי התשפ"ז

חולין קמ"ב – מתן שכר של מצוות

שאלות:

1. האם מצוות שילוח הקן רומזת לתחיית המתים?

משנת סיום המסכת: קל וחומר משכר שילוח הקן

- המשנה אומרת שאסור ליטול אם על בנים אפילו לצורך מצוה לטהר את המצורע (שמצוות שילוח הקן לא נדחית).
- והמשנה מוסיפה קל וחומר לשכר שאר מצוות, ומה אם מצווה קלה שהיא כאיסור (שאין בה חיסרון כיס אלא דבר מועט), אמרה התורה במתן שכרה: "למען ייטב לך והארכת ימים"; קל וחומר כמה מרובה מתן שכר של מצוות חמורות שבתורה.
- הגמרא מביאה ברייתא דבי רבי יעקב שלמדה שאין לך כל מצווה ומצווה שבתורה שמתן שכרה כתוב בצדה כמו כבוד אב ואם, ושילוח הקן שאין תחיית המתים תלויה בה, כלומר, מתן שכרה יהיה רק בתחיית המתים, ולכן היא גורמת להאמין בתחיית המתים, כמו שהגמרא תוכיח.
- בשתי המצוות התורה הבטיחה אריכות ימים וטוב והגמרא אומרת שרבי יעקב ראה מעשה באדם שאמר לו אביו: "עלה לבירה והבא לי גוזלות". הבן עלה בשליחות אביו, שילח את האם ולקח את הבנים (ובכך קיים בבת אחת כיבוד אב ושילוח הקן), ובחזרתו נפל מן הסולם ומת. היכן טובתו של זה והיכן אריכות ימיו של זה?
- אלא מוכרחים לפרש ש"למען יאריך ימיו" – בעולם שכולו ארוך; "ולמען ייטב לך" – לעולם שכולו טוב. ומכאן הוכיח רבי יעקב ששכר מצוות בעולם הזה לא קיים.
- הגמרא מקשה על המסקנה אולי הבן הרחרר בעבירה? ומתרצת שמחשבה רעה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, ולא מעניש עליה.
- אז אולי הוא הרחרר בעבודה זרה שעליה יש עונש על המחשבה, כדברי רב אחא בר יעקב שנאמר "למען תפוש את בית ישראל בלבם"? הגמרא מתרצת שאילו היה שכר מצוות בעולם הזה, זכות המצווה הייתה צריכה להגן עליו שלא יבוא לידי אותו הרחור ושלא יינזק.

2. ינון הולך לעשות מצוה, האם הוא יכול להסתכן מתוך ביטחון שלא יינזק?

שלוחי מצווה במקום סכנה

- הגמרא מקשה: על המקרה של רבי יעקב למה הבן נפל ומת, והרי שלוחי מצווה לא ניזוקים?
- בהתחלה הגמרא ניסתה לפרש שבחזרתם מן המצווה המצב שונה; אבל הגמרא דחתה את הניסיון, שהרי רבי אלעזר אמר ששלוחי מצווה לא ניזוקים לא בהליכתם ולא בחזרתם.

- האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א
- לכן מסקנת הגמרא היא, שהיה שם סולם רעוע, ובמקום שקבוע בו היזק שאני (לא סומכים על הנס במקום סכנה ברורה). וראהו לכך ממה ששמואל הנביא אמר כשנצטוו למשוח את דוד: "אֵיךְ אֵלֶיךָ וְשָׁמַע נְשָׂאוֹ וְהִרְגָּנִי" – ומכאן שאף בשליחות מצווה חוששים במקום סכנה קבועה.
 - **רב יוסף** אמר שאילו **אחר** היה דורש מקרא זה כפי שדרש נכדו **רבי יעקב** (בן בתו), לא היה חוטא.
 - הגמרא מבררת מה **אחר** ראה שהביאו לידי חטא?
 - יש אומרים: מעשה כזה בדיוק בן שנפל מן הסולם בעת קיום שתי המצוות האלו.
 - ויש אומרים: את לשונו של **רבי חוצפית המתורגמן** (מעשרת הרוגי מלכות) ראה מוטלת באשפה, וזעק: "פה שהפיק מרגליות ילחוך עפר?!".
 - והוא לא ידע לדרוש שהבטחת השכר היא לא בעולם הזה, אלא "למען ייטב לך" – בעולם שכולו טוב, ו"למען יאריכון ימירך" – בעולם שכולו ארוך.
- הדרן עלך פרק שילוח הקן, וסליקא לה מסכת חולין**